ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΦΑΡΣΑΛΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΦΑΡΣΑΛΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΦΑΡΣΑΛΩΝ

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΦΑΡΣΑΛΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΦΑΡΣΑΛΩΝ

ΤΕΧΝΗ

ΤΕΧΝΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΦΑΡΣΑΛΩΝ

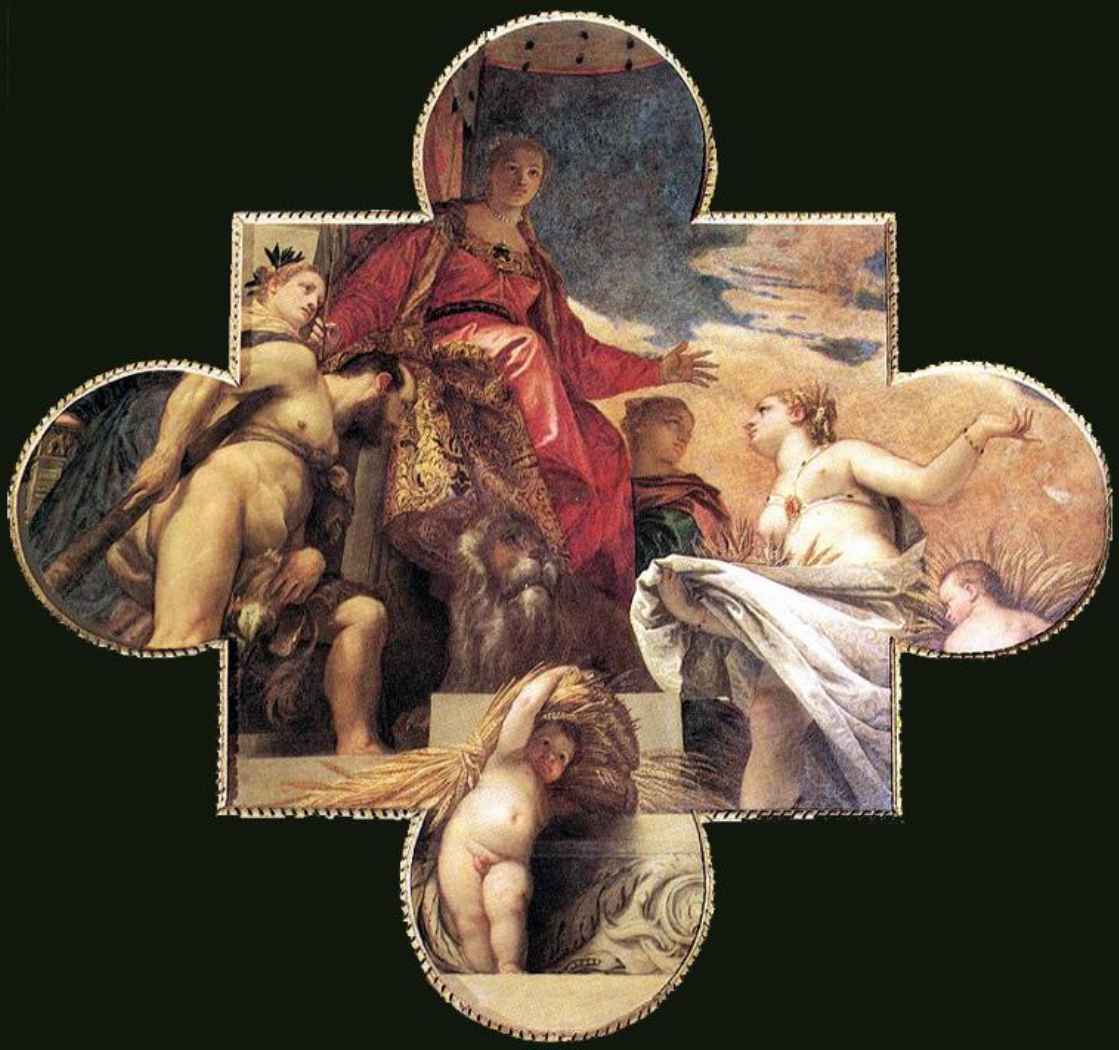

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΦΑΡΣΑΛΩΝ

Ο Ουίλλιαμ Σαίξπηρ. Η ζωή και το έργο του (1564–1616)

Ο Ουίλλιαμ Σαίξπηρ (William Shakespeare), ο οποίος γεννήθηκε στο Στράτφορντ το 1564, θεωρείται ο σημαντικότερος συγγραφέας της αγγλικής λογοτεχνίας και ένας από τους σημαντικότερους δραματουργούς παγκοσμίως. Συχνά αποκαλείται εθνικός ποιητής της Αγγλίας και Βάρδος του Έιβον. Ο Σαίξπηρ έγραψε τα περισσότερα από τα γνωστά έργα του μεταξύ του 1589 και του 1613 και κατάφερε να χειριστεί με απόλυτη δεξιοτεχνία τόσο την κωμωδία όσο και το δράμα και την τραγωδία. Τα έργα του διαπνέονται από μία βαθειά κατανόηση της ανθρώπινης φύσης και παραμένουν επίκαιρα.

Τα έργα του Σαίξπηρ εκτελούνταν μόνο από τους Lord Chamberlain's Men, την κορυφαία θεατρική ομάδα του Λονδίνου, η οποία τελούσε υπό την εύνοια της βασίλισσας Ελισάβετ Α'. Μετά τον θάνατο της Ελισάβετ Α' το 1603 ο βασιλιάς της Αγγλίας Ιάκωβος Α' έθεσε υπό την προστασία του τον θίασο του Σαίξπηρ. Από τότε η θεατρική ομάδα μετονομάστηκε *οι* Άνθρωποι του Βασιλιά (The King's Men)[1].

---

[1] Ο. ΣΑΙΞΠΗΡ, *Οι Δύο Άρχοντες της Βερόνας, Η Δωδέκατη Νύχτα, το Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας, Ρωμαίος και Ιουλιέτα, Ο Έμπορος της Βενετίας, Ερρίκος ο Ε΄, Τέλος Καλό Όλα Καλά, Κοριολανός, Περικλής, Κυμβελίνος, Τρικυμία, Ο Βασιλιάς Ερρίκος ο Η΄,* Αθήνα, Επικαιρότητα, 1997· M. Best, *Ουίλιαμ Σαίξπηρ: Η τέχνη της Αγάπης,* Αθήνα, Παπασωτηρίου, 2009.

Η Δωδέκατη Νύχτα και το Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας

Η Δωδέκατη Νύχτα είναι η τελευταία νύχτα των δώδεκα ημερών που αρχίζουν τα Χριστούγεννα και τελειώνουν τα Φώτα. Η περίοδος αυτή ταυτίζεται με το χειμερινό ηλιοστάσιο, με τη χρονική περίοδο γύρω στις 22 Δεκεμβρίου που σηματοδοτεί την έναρξη του χειμώνα και κατά την οποία παρατηρείται η μεγαλύτερη σε διάρκεια νύχτα και η μικρότερη ημέρα του χρόνου. Η σκηνή της *Δωδέκατης Νύχτας* διαδραματίζεται στην Ιλλύρια, μια ιδεατή χώρα, που αντιπροσωπεύει ένα πνευματικό κόσμο, όπως και η Αρκαδία του Sir Phillip Sidney, όπου κυριαρχούν ο ουράνιος έρωτας, η ανδρεία, η αξιοπρέπεια και το πνευματικό φως. Κύριοι εκφραστές του πνευματικού αυτού κόσμου είναι ο Δούκας της Ιλλυρίας, ο Σεβαστιανός και η Βιόλα.

Το Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας αναφέρεται στο θερινό ηλιοστάσιο, την περίοδο γύρω στις 21 Ιουνίου που σηματοδοτεί την έναρξη του θέρους και κατά την οποία παρατηρείται η μεγαλύτερη σε διάρκεια ημέρα και η μικρότερη σε διάρκεια νύχτα του χρόνου. Η σκηνή διαδραματίζεται σ' ένα δάσος της Αθήνας όπου κυριαρχούν ο γήινος έρωτας, η αγνότητα, το φυσικό φως, η αθωότητα, η φυσική ευγένεια και η εξωτική γοητεία.

Οι Δύο Άρχοντες της Βερόνας

Πρωτέος:

Φεύγεις; Καλέ μου Βελεντίνε στο καλό!
Θυμήσου τον Πρωτέο σου, αν τυχόν ιδείς
τίποτα σπάνιο που ν' αξίζει στο ταξίδι σου:
ευχήσου να είμαι μέτοχος στην ευτυχία σου
όταν η τύχη σ' ευνοεί· κι αν τα βρεις σκούρα,
τύχει να σε κυκλώσει κίντυνος, ανάθεσε
τις στεναχώριες σου στις προσευχές μου, ευχέτης σου
θα 'μαι και θα τις μελετάω, Βαλεντίνε.

(Πράξη Α΄, Σκηνή 1).

Ρωμαίος και Ιουλιέτα

Ιουλιέτα:

Καλπάστε, φλογοπόδαρα άλογα, γοργά
στου Φοίβου την αυλή· ω, να 'ταν ο Φαέθων
αρματηλάτης σας να σας μαστίγωνε στη δύση
να 'φερνε τη συννεφιασμένη νύχτα αμέσως
ω νύχτα, του έρωτα προστάτισσα, άπλωσε
το πυκνό πέπλο σου, που μάτια διαβατάρικα
να στραβωθούν, να πεταχτεί ο Ρωμαίος
εδώ στην αγκαλιά μου ανέγγιχτος κι αθώρητος
(Πρ. Γ΄, Σκ. 2).

Ο Έμπορος της Βενετίας

Δόγης:
Σε λυπάμαι: έχεις ν' αντικρύσεις έναν πέτρινο
αντίδικο, ένα υποκείμενο απάνθρωπο,
ανίκανο για έλεος, άδειον, που δεν έχει
ούτ' ένα δράμι σπλάχνος.

Αντώνιος:
Έμαθα πως η χάρη σου εκόπιασε πολύ για
να μαλακώσει την αλύγιστή του επιμονή·
μ' αφού είναι πωρωμένος και με μέσα νόμιμα
δε γίνεται να βγω απ' του φθόνου του τα νύχια
με την υπομονή μου αντικρύζω τη μανία του
κι είμαι οπλισμένος να υποφέρω με ηρεμία ψυχής
τη γνήσια του τυράννια και τη λύσσα του.

Δόγης:
Κάμετε τόπο να σταθεί ενώπιον μας.-
Σάυλοκ, ο κόσμος έχει την ιδέα, κι εγώ το λέω,
πως μόνο έτσι τραβάς αυτόν τον τρόπο της κακίας σου
ως τη στερνή στιγμή της πράξης, και πως τότε, λεν,
θα δείξεις έλεος και μετάνοια πιο παράξενη
απ' όσο φαίνεται παράξενη η σκληράδα σου·
κι ενώ τώρα απαιτείς το πρόστιμο - που είναι
μια λίτρα κρέας απ' τον δόλιον τούτον έμπορο-
όχι μόνο θα παραβλέψεις την αθέτηση,
παρά αγγιγμένος από ανθρωπιά κι αγάπη,
θα του χαρίσεις το μισό από το κεφάλαιο·
με μάτι σπλαχνικό θωρώντας τις ζημιές του,
που τόσες τελευταία σωριάστηκαν στην ράχη του,
που φτάνουν για να γονατίσουν βασιλέμπορο,

και για τη θέση του να βγάλουνε συμπόνια από
μπρούντζινα στήθια και καρδιές από στουρνάρι, από
τούρκους αλύγιστους και Τάταρους που δεν
έχουν ποτέ ασκηθεί στα χρέη αβρής ευγένειας.
Όλοι μας καρτερούμε, Εβραίε, απάντηση καλή.
(Πρ. Δ΄, Σκ. 1).

Ερρίκος ο Ε΄

Αρχιεπίσκοπος Καντέρμπερυ:

Γι' αυτό 'χει ο Πλάστης διαμοιράσει την ανθρώπινη
την πολιτεία σε λειτουργίες ξεχωριστές,
με ακατάπαυστη προσπάθεια που έχει τέρμα,
σκοπό την ιεραρχία: έτσι είναι κι οι μέλισσες,
πλάσματα που με νόμο φυσικό διδάσκουν
την τάξη σε μια κοινωνία. Έχουν κι αυτές
και βασιλιά κι αξιωματούχους με βαθμούς·
που άλλοι στον τόπο μένουν οικονόμοι, άλλοι σαν έμποροι
κάνουν ταξίδια, άλλοι, οπλισμένοι σαν στρατιώτες,
με τα κεντριά τους διαγουμίζουν
τις βελουδένιες κούπες του καλοκαιριού
και κουβαλούν τα λάφυρα με μαρς χαρούμενα
στο βασιλιά τους το αρχοντόσπιτο, κι αυτός,
τα χρέη του κάνοντας βασιλικά, επιβλέπει
τους χτίστες με τραγούδια ολόχρυσες σκεπές να χτίζουν
τους αγαθούς πολίτες να ζυμώνουνε το μέλι,
τους φτωχοεργατικούς βαστάζους βαρυφορτωμένους
να συνδρομούνε σμάρια στη στενή μπασιά του,
και τον κατσούφη δικαστή με τη βουερή του γκρίνια
να παραδίνει στων δημίων την εξουσία
τον χασμουροκηφήνα τον οκνό.

(Πρ. Α΄, Σκ. 2).

Ερρίκος:

Και πάλι στη χαλάστρα, φίλοι μου και πάλι·
ειδέ ας βουλώσει ο τοίχος με τα πτώματά μας.
Σε ειρηνικούς καιρούς καλύτερα στον άντρα
ταιριάζει ψυχραιμία και ταπεινοσύνη·
μα όταν του πολέμου σάλπιγγα φυσάει στ' αφτιά μας,
τότε όπως κάνει η τίγρη ας κάνουμε· τεντώστε
τα νεύρα, σφίχτε την καρδιά, παραμορφώστε
την όμορφη τη φύση με οργισμένη λύσσα.
Τότε στο μάτι δώστε βλέμμα φοβερό,
που μέσα απ' τα φεγγιά του κράνους να ματιάζει
σαν μπρούτζινο κανόνι· πάνω του ας το σκιάζει
το φρύδι τρομερό σαν βράχος ξεφτισμένος,
που κρέμεται πάνω από βάση φαγωμένη,
φθαρμένη από τον άγριο απέραντο ωκεανό.
σφίχτε τα δόντια, ανοίχτε διάπλατα ρουθούνια,
κρατήστε την ανάσα, την ψυχή τεντώστε
όσο μπορείτε. Εμπρός, εμπρός, γενναίοι μου Άγγλοι
που' ναι το αίμα σας από γονιούς πολεμικούς.
Οι πατεράδες σας σαν άλλοι τόσοι Αλέξανδροι,
πολέμησαν οληεμερίς σε τουτ' τα μέρη
και δεν εβάλανε σε θήκη το σπαθί
παρ' όταν έλειψε ο εχτρός. Μην ατιμάσετε
τις μάνες σας· δείχτε πως είστε των πατέρων σας
γνήσια παιδιά· φανείτε τώρα το παράδειγμα
σε ανθρώπους χοντροαίματους και μάθετέ τους
πως πολεμούν. Κι εσείς, παιδιά, που τ' αντρειωμένα
κορμιά σας είναι αναθρεμμένα στην Αγγλία,
δείχτε μας τώρα την αξάδα της βοσκής σας,
να πάρουμε όρκο πως σε σας έπιασε τόπο.
Μα εγώ δεν το αμφιβάλλω, γιατ' ούτε ένας από σας

δεν είναι τόσο πρόστυχος και τιποτένιος
που να μη λάμπει από τα μάτια του η αντρεία.
Σας βλέπω σαν λαγωνικά λυταρωμένα
που δεν κρατιόνται. Τώρα αρχίζει το κυνήγι:
Ριχτείτε με όλη την ψυχή σας και φωνάχτε:
Εμπρός για τον Ερρίκο, την Αγγλία και τον Αϊ- Γιώργη.
(Πρ. Γ΄, Σκ. 1, Γαλλία. Εμπρός απ' το Αρφλέρ).

Ερρίκος:
Εμάς τους λίγους τυχερούς, εμάς τα αδέλφια·
γιατί όποιος σήμερα μαζί μου χύσει το αίμα του
θα 'ναι αδελφός μου. Όσο κι αν είναι ταπεινός,
άρχοντα θα τον κάμει η μέρα τούτη· κι οι άρχοντες,
όσοι είναι τώρα στην Αγγλία, στα κρεβάτια τους,
θα το 'χουν βάρος που δεν ήταν εδωπέρα,
και θα ντροπιάζονται όταν κάποιος θα ιστορεί
πως επολέμησε με μας τ' Αϊ-Κρισπιανού.
(Πρ.Δ΄, Σκ. 3. Το αγγλικό στρατόπεδο στο Αζινκούρ).

Ερρίκος:
Να ετοιμαστούνε οι γάμοι μας· και την ημέρα εκείνη
θα δώσετε τον όρκο σας, δούκα της Βουργουνδίας
και των πρωτάτων οι άρχοντες, σ' αυτή την ένωσή μας:
Εγώ στην Καίτη, εσείς σ' εμένα, κι όλοι θα ευκηθούμε
τους όρκους να κρατήσουμε και προκοπή να ιδούμε.
(Πρ.Ε΄, Σκ. 2.).

Τέλος Καλό Όλα Καλά

Κοντέσσα:

Αίμα και αξιά ας μαλώνουν για κυριαρχία στο είναι σου·
κι η καλοσύνη σου ας μοιράζεται το δίκιο
της γενιάς σου· Αγάπα όλους, εμπιστέψου λίγους,
μην αδικείς κανέναν· στον εχτρό σου μάλλον
με δύναμη παρά με πράξη να επιβάλλεσαι
και κλεισ' τον φίλο σου με της ζωής σου το κλειδί·
για σιωπηλό ας σε ψέγουν, μα ποτέ να μην
κατηγοράν τα λόγια σου...
(Πρ. Α΄, Σκ. 1).

Βρούτος:
Πάμε στο Καπιτώλιο, παίρνοντας μαζί μας
αφτιά και ματιά για την ώρα, μα καρδιές
για την περίσταση.
(Πρ. Β΄, Σκ. 1).

Α΄ Πολίτης:
... γιατί κάποτε που ξεσηκωθήκαμε για
το στάρι, αυτός δεν εδίσταξε να μας πει το πολυκέφα-
λο πλήθος.

Γ΄ Πολίτης:
Πολλοί μας είπαν έτσι: όχι επειδή τα κεφάλια μας
είναι αλλονών καστανά, αλλονών μαύρα, αλλονών
μαυροκούκια, αλλονών φαλακρά, παρά γιατί τα μυα
λά μας έχουν τόσο διαφορετικά χρώματα: κι αληθινά
νομίζω πως αν ολονών μας τα πνεύματα ξεχύνονταν
από ένα καύκαλο, θα πετούσαν ανατολικά, δυτικά,
βορινά και νότια κι η συμφωνία τους για ίσια γραμμή
θα γινόταν διαμιάς κατά όλα τα σημεία του μπούσουλα.
(Πρ. Β΄, Σκ. 3, Ρώμη, η αγορά).

Κοριολανός:
Αυτό γίνεται επίτηδες συνωμοσία
για να λυγίσει η θέληση της αρχοντιάς:
δεχτείτε το και ζήσετε μ' αυτούς που ούτε μπορούν
να κυβερνήσουν, ούτε θέλουν να κυβερνηθούν...

Κοριολανός:
Μα τη ζωή μου τώρα.- Φίλοι ανώτεροι,
συγγνώμη σας ζητώ: η άστατη μπλέμπα η βρωμερή,

ας κοιταχτεί σε μένα που δεν κολακεύω,
να ιδεί τον εαυτό της: ξαναλέω, χαϊδεύοντας τους
θρέφουμε αντίπαλο στη Σύγκλητό μας,
ζιζάνιο ανταρσίας, αυθάδειας, επανάστασης,
που εμείς το καλλιεργήσαμε και το διασπείραμε,
τι μόνοι μας το ανακατέψαμε με μας,
τους μετρημένους άριστους, που δεν τους λείπει
ούτε αρετή, ούτε δύναμη, έξω απ' όση δώσαμε
στους κουρελήδες.

Κοριολανός:
... Ας εκφράσω εκείνο που λεν τα έργα τους:- «Το απαιτήσαμε·
είμαστε οι πιο πολλοί, και σίγουρα απ' το φόβο τους
μας δώσαν ότι τους ζητήσαμε».- Έτσι ρίχνουμε
τους θώκους μας σ' αναξιότητα και κάνουμε
το σκυλολόι να λέει τη μέριμνά μας φόβο·
που αυτό με τον καιρό θα σπάσει τις αμπάρες
ν' ανοίξει η Σύγκλητος για να 'μπουν οι κουρούνες
και να τσιμπάνε τους αϊτούς.

...Ο ξεπεσμός σας κουρελιάζει τη σωστή την κρίση
κι αποστερεί το κράτος από την ακεραιότητα
που θα το πρόκοβε, μην έχοντας τη δύναμη
να κάνει το καλό που θα 'θελε, επειδή
είν' από πάνω το κακό και δεν τ' αφήνει.
(Πρ. Γ΄, Σκ. 1.Ρώμη, δρόμος).

Κοριολανός:

Λοιπόν, αρκούν τα δάκρυα· ένα χαίρε σύντομο:
το ζώο το πολυκέφαλο με κουτουλάει να φύγω.
Έλα, μητέρα, που 'ναι το παλιό σου θάρρος;
Συνήθιζες να λες πως τα άκρα δοκιμάζουν
τις αρετές· πως μέτριες τύχες μέτριοι άνθρωποι
μπορούν και τις βαστούν· πως όσο η θάλασσα ήσυχη
όλα τα πλοία δείχνουν όμοια τέχνη στ' άρμενα·
στης τύχης τις βαριές χτυπιές, για να 'χει ο πόνος
ευγένεια, χρειάζεται γενναία ψυχή· συχνά
με φόρτωνες ρητά, που θα 'καναν ανίκητη
όποια καρδιά θα τ' αποστήθιζε.

(Πρ. Δ΄, Σκ. 1. Ρώμη, μπροστά σε μια πύλη της πόλης).

Βολούμνια (μητέρα του Κοριολανού):

«Μακάρι!» Λες κι εσύ με τον ανόητον όχλον,
το σκυλολόι, που την αξία του τη νιώθετε
όσο εγώ νιώθω τα μυστήρια τ' ουρανού
που τα κρατάει κρυμμένα από της γης τη γνώση.

(Πρ. Δ΄, Σκ. 2. Ρώμη, δρόμος κοντά στην πύλη).

Άρτεμη:

Στην Έφεσο ο ναός μου· βιάσου ευθύς για κει
να κάμεις στον βωμό μου επάνω τη θυσία.
Κι όταν οι ιέρειες μου θα 'χουν μαζευτεί
να φωνάξεις μπρος σε όλους με παρρησία
και να ειπείς πως στη θάλασσα έχεις χάσει
τη γυναίκα σου μες στην τρικυμία.
Ο θρήνος για όσα πέρασες εσύ
κι η κόρη σου μπρος σ' όλους ας ξεσπάσει
κι όλα με λεπτομέρειες να τα ειπείς.
Ή κάμε ότι σου είπα ή θα 'σαι δυστυχής.
Κάμε το, να χαρείς, μα το αργυρό μου τόξο!
Ξύπνα και πες τι όνειρο είδες.
(Πρ. Ε΄, Σκ. 1. Παρουσιάζεται η Άρτεμη στον Περικλή, οπτασία).

Περικλής:

Άρτεμη ουράνια μου αργυρή θεά,
θα σε υπακούσω.-Ελίκανε!
(Η οπτασία χάνεται).

Περικλής:

Δόξα σε σέναν, Άρτεμη! Την εντολή σου
για να εχτελέσω εδώ τ' ομολογάω πως είμαι
ο βασιλιάς της Τύρου, που έφυγα απ' τη χώρα μου...
(Πρ. Ε΄, Σκ. 3. Στον ναό της Άρτεμης στην Έφεσο).

Δίας:

Μην πια προσβάλλετε, εσείς πνεύματα μικρά,
την ακοή μας· πέρα! Πως τολμάτε σείς
να κατακρίνετε τον βροντοβασιλιά,
που χτυπάει κάθε ανταρσία της γης;
δόλιοι ίσκοι απ' τα Ηλύσια, δρόμο, να πλαγιάστε
επάνω στις αμάραντες χλοερές βραγιές:
Μη τα εγκόσμια πράματα σας θλίβουν· άστε
την έννοια αυτή σε μας, την έχω εγώ μαθές.
Σταυρώνω τον πολυαγαπώ· για να γλυκάνω
τη χάρη, την αργώ. Ησυχάστε· το παιδί
που 'χει πέσει θα το σηκώσει ο θεός απάνω:
Η αξιά του ανθίζει, έπιασε τόπο η δοκιμή.
Όταν γεννήθηκε έλαμπε του Δία το αστέρι,
και στο ναό μας επαντρεύτη. Η Ιμογένη
μαζί μ' αυτόν θα γίνει σπάνιο ταίρι
μετά τη λύπη θα 'ναι πιο ευτυχισμένοι
την πλάκα τούτη αφήνω πάνω του όπου ορίζει
το τυχερό του, όπως η χάρη μας το θέλει·
και τώρα δρόμο: πια να μην παραπονεθείτε,
γιατί μπορεί να ερεθίσετε τη οργή μου.
Ανέβα αϊτέ μου, στο κρυστάλλινο παλάτι.
(Πρ. Ε΄, Σκ. 4. Βρετανία. Ένα κρατητήριο).

Τρικυμία

Ήρα:

Ε, πολύδωρη αδελφή μου,
τι κάνεις; Έλα να ευλογήσουμε μαζί το ταίρι
τούτο, να ιδούνε προκοπή και δόξα στα παιδιά τους.
Δόξα, πλούτη, αγάπη, υγειά,
βίο μακρύν, καλά παιδιά,
και χαρές καθημερνές
με της Ήρας τις ευκές.

Δήμητρα:

Όλα τα καλά της γης
να 'ν' σοδειά σας χρονικής·
πάντα ξέχειλα τα αμπάρια·
και γιομάτα τα κελάρια
κάθε κλήμα φορτωμένο
με σταφύλι γινωμένο·
τα δενδρά καρπό να φέρνουν
κι απ' το βάρος του να γέρνουν·
η άνοιξη για σας ν' αρχίζει
απ' το χινόπωρο ν' ανθίζει
στέρηση και χρεία ποτές
μη γνωρίσετε· είν' αυτές
και της Δήμητρας οι ευκές.

Ίρις:

Εσείς νυφούλες, που σας λεν νεράιδες, απ' τα ρυάκια
τα ταξιδιάρικα, με στέφανα από κύπερη
κι άκακο πάντα βλέμμα, αφήστε τις σγουρές
τις ρεματιές κι ελάτε συνταχτείτε εδώ
στην πρασινάδα. Η Ήρα το προστάζει. Ελάτε,

βοηθάτε να γιορτάσουμε, σεμνές νυφούλες,
τ' αρρεβωνιάσματα πιστής αγάπης· μην αργείτε!
(Πρ. Δ΄, Σκ. 1. Μπροστά στο κελί του Πρόσπερου).

Πρόσπερος:

Σεις, αερικά, σε λόφους, ρυάκια, λίμνες, λόγγους·
και σεις που τρέχετε στις αμμουδιές, με πόδι,
που δεν αφήνει αχνάρι, κυνηγώτας
τον Ποσειδώνα, όταν τραβιέται, και ξανά
του φεύγετε, όταν πισωστρέφει· εσείς κουκλιά,
που με τη φεγγαράδα φτιάνετε τις πράσινες
στυφές κουλούρες, όπου δεν δοντιάζει η προβατίνα·
και σεις, που τα μεσάνυχτα περνάτε τον καιρό σας
φτιάνοντας μανιτάρια, κι αγρικάτε με χαρά
το εσπερινό το σήμαντρο· με τη βοήθειά σας-
κι ας είστε αδύναμοι τεχνίτες- εσκοτείνιασα
μεσημερνά τον ήλιο, σήκωσα άστατους
ανέμους, κι έστησα αναμέσο μπλάβη θάλασσα
και θόλο γαλανόν αμάχη μουγκριστή.
Στην τρομερόκροτη βροντή έβαλα φωτιά,
κι έσκισα τον γιγάντιο δρυ του Δία με το ίδιο του
τ' άστροπελέκι· κάβο ριζιμιόν τον έσεισα
και σύρριζα ξερίζωσα πεύκα και κέδρα·
τάφοι στην προσταγή μου τους αποθαμένους
που είχαν τους ξύπνησαν κι ανοίγοντας τους άφησαν
να φύγουν, με την τόση δύναμη της τέχνης μου.
Μα τούτη την σκληρή μαγεία εδώ την απαρνιέμαι·
και αφού ζητήσω κάποια ουράνια μουσική-
που αυτό ίσα ίσα κάνω τώρα-για να φέρει
στα πνεύματά τους το αποτέλεσμα που θέλω,
κι είναι γι' αυτό ικανή η αγέρινη γοητεία,

θα σπάσω το ραβδί μου, θα το θάψω κάμποσες
οργιές στη γη, και πιο βαθιά κι απ' όσο πήγε
ποτέ βολίδι, θα βουλιάξω το βιβλίο μου....
(Πρ. Ε΄, Σκ. 1. Μπροστά στη σπηλιά του Πρόσπερου).

Άριελ:
Όπου βυζαίνει η μέλισσα κι εγώ·
φωλιάζω μες στον πρωιμανθό
κι εκεί λουφάζω νύχτα αν αγροικώ
της κουκουβάγιας το ξεφωνητό.
χαρά μου βράδυ καλοκαιρινό
σε νυχτερίδα καβάλα να πετώ.
χαρά, χαρά, χαρούμενος θα ζω
κάτω από κλώνο ολανθιστό.
(Πρ. Ε΄, Σκ. 1. Μπροστά στη σπηλιά του Πρόσπερου).

Ο Βασιλιάς Ερρίκος ο Η΄

Κράνμερ:

Άσε με να μιλήσω, κύριε, γιατί ο θεός με
προστάζει τώρα· και τα λόγια που θα πω
Να μην τα πάρουνε για κολακεία, γιατί
Θα ιδούνε πως θα βγούνε αλήθεια.
Ετούτο το βασιλικό το βρέφος- ο θεός
πάντοτε να το σκέπει-, ακόμη από την κούνια του,
υπόσχεται στη χώρα τούτη χίλιες
χιλιάδες ευλογίες, που ο χρόνος θα
τις ωριμάσει: θα γίνει - μα λίγοι μόνον
απ' όσους ζουν μπορούν να ιδούν αυτήν
την καλοσύνη – υπόδειγμα για όλους τους ηγεμόνες
που θα ζουν στον καιρό της και όλους που
θ' ακολουθήσουν: η Σαβά ποτέ δεν θα ήταν τόσο
άπληστη για σοφία και αρετή απ' όσο
θα είναι τούτη η αγνή ψυχή: όλες οι χάρες
οι ηγεμονικές, που πλάθουν μια ύπαρξη ισχυρή
όπως είναι τούτη, μαζί με όλες τις αρετές
που συνοδεύουν το καλό, πάντα διπλές
θα 'ναι σ' αυτήν· η αλήθεια θα 'ναι η τροφός της·
άγιοι κι ουράνιοι στοχασμοί θα είναι οι σύμβουλοί της·
θα τη λατρεύουν και θα τη φοβούνται· οι δικοί της
θα την ευλογούν· οι εχθροί της θα τρέμουν
σαν στάρι στο χωράφι που το δέρνει μπόρα
και θα κρεμάνε τα κεφάλια τους με θλίψη·
μαζί της το καλό θ' αυξαίνει. Στις ημέρες της
κάθε άνθρωπος θα τρώει με ασφάλεια το ψωμί του
κάτω απ' το κλήμα του που φύτεψε ο ίδιος και
θα τραγουδάει χαρούμενα τραγούδια της ειρήνης
σ' όλη τη γειτονιά του. Θα γνωρίσουν τον θεό

αληθινά· και οι ολόγυρα απ' αυτήν
θα διαβάζουν τους τέλειους τρόπους της τιμής
κι απ' αυτούς θ' αξιώνουν την ανωτερότητά τους,
όχι από αίμα. Κι ούτε η ειρήνη αυτή
θα κοιμηθεί μαζί της· παρά, όπως όταν
το θρυλικό πουλί πεθαίνει, ο παρθενικός
φοίνικας, κι απ΄ τη στάχτη του γεννιέται νέος
διάδοχος το ίδιο τρανός και θαμαστός,
έτσι κι αυτή την ευλογία της θα αφήσει-
όταν ο θεός θα την καλέσει από τούτο εδώ
το σύννεφο του σκότους- σ' έναν που, απ' την ιερή
τη στάχτη της τιμής, θ' ανατείλει σαν αστέρι
που σαν αυτή θα φημιστεί και θα σταθεί
το ίδιο ακλόνητο. Η ειρήνη, ο πλούτος,
η αγάπη, η αλήθεια, ο τρόμος, που ήταν οι υπηρέτες
στο βρέφος τούτο το εκλεχτό, θα 'ναι τότε δικοί του
και σαν κλήμα θ' αυξαίνουν γύρω του: οπουδήποτε
θα λάμπει ο λαμπρός ήλιος τ 'ουρανού, εκεί
θα 'ναι η τιμή του και το μεγαλείο του ονόματός του
και νέα έθνη θα δημιουργεί· θ' ανθίζει
και σαν το κέδρο του βουνού τους κλάδους του θ' απλώνει
σ' όλους τους κάμπους γύρω του· τα τέκνα των παιδιών μας
θα το ιδούνε αυτό και θα ευλογούν τον ουρανό.
(Πρ. Ε΄, Σκ. 5. Το Παλάτι).

Σονέτο 5

Ο Χρόνος που αριστοτεχνικά έχει φιλοτεχνήσει
όψη μαγευτική που κάθε βλέμμα πάνω της τραβάει
άσπλαχνα κάποια σύντομη στιγμή θα τυραννήσει
αυτό που τώρα όλα τα εγκόσμια κάλλη ξεπερνάει.
Ακάματος, ανηλεής δυνάστης όλων των πλασμάτων,
το καλοκαίρι στο σκοτεινό χειμώνα οδηγεί,
που ρίχνει φύλλα και χυμούς παγώνει,
θάβει στο χιόνι ότι όμορφο ζει.
τότε, αν το αποσταγμένο νέκταρ των ανθών του θέρους
μες σε κρυστάλλινο κλουβί δε φυλαχτεί,
η ομορφιά και η επίδρασή της σβήνουν
κι η μνήμη της χαμένη πάει κι αυτή.
όμως το μύρο τους αν δώσουν, νικούν τη βαρυχειμωνιά,
χάνουν μονάχα φύλλα· η γλυκιά ουσία ζει παντοτινά.

Σονέτο 7

Δες την ανατολή, το ζωοδότη ήλιο,
όταν υψώνει τη φλεγόμενή του κεφαλή,
κάθε πλάσμα στη γη αποζητάει
απ' το ιερό του μεγαλείο να ευλογηθεί.
Κι όταν στην κορυφή τ' ουράνιου θόλου ανέβει,
νιότη θυμίζοντας στη θαλερή ακμή,
το βλέμμα των θνητών το κάλλος του λατρεύει
κι ακολουθεί τη χρυσαφένια του διαδρομή.
Μα όταν το άρμα του αποκαμωμένο
παίρνει την κατηφόρα σαν τα γηρατειά,
τα μάτια χάνουν την ευλάβειά τους
και στρέφονται να προσκυνήσουν αλλού πια.
Και το δικό σου μεσουράνημα τον ίδιο θα 'χει τελειωμό,
μες στην αφάνεια και στη λήθη εκτός κι αν αποκτήσεις γιο.

Σονέτο 35

Μη θλίβεσαι άλλο για ότι έχεις κάνει.
αγκάθια έχουν τα ρόδα και λάσπες οι πηγές·
σύννεφα και εκκλείψεις τον ουρανό αμαυρώνουν,
σιχαμερά σκουλήκια φτιάχνουν σ' ανθούς φωλιές.
όλοι σφάλλουνε κάποτε-κι εγώ που δεν πασχίζω
με λογοτεχνίες τα λάθη σου να δικαιολογώ,
πονάω εμένα που τα αμαρτήματά σου καλλωπίζω,
πρόθυμος πιότερο απ' όσο τους αξίζει να τα συγχωρώ.
Τα λάθη των αισθήσεών σου με τη λογική νομιμοποιώ
κι από αντίδικος γίνομαι συνήγορός σου,
ενάντια στον εαυτό μου απολογία υπέρ σου ξεκινώ
κι εμφύλιος μίσους-αγάπης μαίνεται εντός μου.
έτσι που καταλήγω συνεργός με ηθική αυτουργία
του αγαπημένου κλέφτη που ληστεύει μια φιλία.

Σονέτο 47

Συνθήκη έχουν συνάψει το μάτι και η καρδιά
συνεργασίας αγαστής και καλής γειτονίας.
Όταν λιμοκτονεί το μάτι για της αγάπης μια ματιά
κι όταν νοσεί η καρδιά απ' της αγάπης την απουσία
τότε το μάτι ευωχείται με της αγάπης μια εικόνα μοναχά
και καλεί την καρδιά στο εικονικό τσιμπούσι·
άλλες πάλι φορές το μάτι είναι καλεσμένος της καρδιάς
και στους στοχασμούς του αγαπημένου συμμετέχει.
Έτσι, είτε δια της εικόνας είτε δια της σκέψεως,
όπου κι αν βρίσκεσαι είσαι πάντα μαζί μου·
μακρύτερα από τις σκέψεις μου αδύνατο να πας,
εγώ είμαι πάντα δίπλα τους, κι αυτές πάντα μαζί σου.
κι αν κοιμηθώ, η μορφή σου στα όνειρά μου
με κάνει να ξυπνώ και χαίρονται το μάτι κι η καρδιά μου.

Σονέτο 64

Σαν βλέπω χρόνο, αδυσώπητο, σαρωτικό
περήφανα, πολυτελή μνημεία να ταπεινώνει,
να υποτάσσει στη θνητή μανία του αιώνια αναμνηστικά,
στο διάβα του το σταθερό πύργους να ισοπεδώνει·
σαν θα 'χω δει τον άπληστο ωκεανό να διεκδικεί
μερίδιο απ' της στεριάς το ασάλευτο βασίλειο,
και τη στεριά μ' αφαίρεση ν' αυξάνει και μ' αύξηση να αφαιρεί,
εδάφη αρπάζοντας από τον υδάτινο κόσμο·
σα θα 'χω δει της φύσης τέτοια εναλλαγή,
ή την ίδια τη φύση στην παρακμή παραδομένη,
η σκέψη μου θα βγάλει δίδαγμα απ' την καταστροφή
πως θα 'ρθει ο χρόνος να μου πάρει τον αγαπημένο.
Σκέψη βαριά σαν θάνατος, ανίκανη να δράσει,
θρηνεί γι' αυτό που έχει απ' το φόβο μην το χάσει.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΦΑΡΣΑΛΩΝ

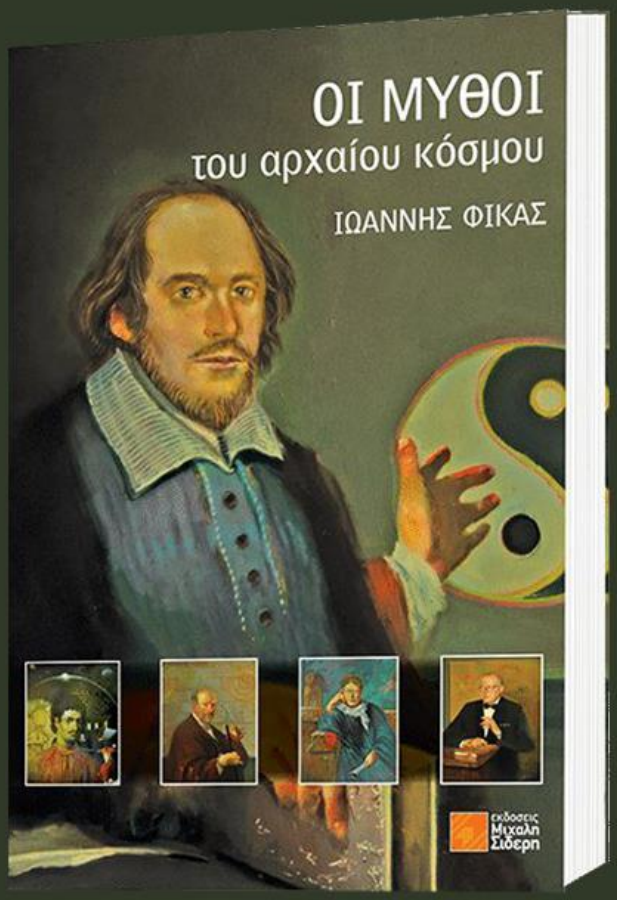

Ο Γιάννης Φίκας είναι Ιδρυτής και Πρόεδρος της Ακαδημίας Φαρσάλων.

Είναι Δημοσιογράφος της F.I.J.E.T., Fédération Internationale des Journalistes et Ecrivains du Tourisme.

Εργάστηκε ως Director of Humanities στο BCA College από το 2020 έως το 2023, ως Director of Corporate Relations & Cooperative Education στο New York College και δίδαξε αρχαία ελληνική φιλοσοφία και αρχαίους πολιτισμούς στο State University of New York/ Empire State College από το 2012 έως το 2019. Επίσης εργάστηκε ως Executive Director for Learning Technologies στο American College of Greece από το 1995 έως το 2011 και δίδαξε φιλοσοφία της Αναγέννησης στο Μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών από το 2001 ως το 2008.

Είναι πτυχιούχος του Τμήματος Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής της Πολυτεχνικής Σχολής Πατρών, και διδάκτωρ φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Είναι συγγραφέας οκτώ βιβλίων με φιλοσοφικό και ανθρωπολογικό περιεχόμενο:

- *Οι Μύθοι του Αρχαίου κόσμου*, Μιχάλης Σιδέρης, 2019.
- *Η πόλη στον χώρο και τον χρόνο*, Μιχάλης Σιδέρης, 2018.
- *Philosophy & Leadership*, Μιχάλης Σιδέρης, 2017.
- *Ο κόσμος, η πόλη και ο άνθρωπος*, Νίκας / Ελληνική Παιδεία Α.Ε., 2016.
- *Τζιορντάνο Μπρούνο*, Νίκας / Ελληνική Παιδεία Α.Ε., 2012.
- *Μονοπάτια Τέχνης και Σοφίας*, Νίκας / Ελληνική Παιδεία Α.Ε., 2010.
- *Τέχνη και Πολιτισμός του αρχαίου κόσμου*, Καρακώτσογλου, 2005.
- *Μύθοι και Επικοινωνίες*, Νίκας / Ελληνική Παιδεία Α.Ε., 2003.
- *Τζιορντάνο Μπρούνο*, Ελληνικά Γράμματα, 2000.